

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

ANALIZA POTREBA DJECE I MLADIH S PROBLEMIMA U PONAŠANJU U PODRUČJU PRUŽANJA IZVANINSTITUCIJSKIH SOCIJALNIH USLUGA

Rujan, 2023.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Grad Osijek

SADRŽAJ:

1. LEGOSI U CENTRU – ZAKRUŽENA PRIČA
2. PROBLEMI U PONAŠANJU
3. IZVANINSTITUCIJSKE SOCIJALNE USLUGE
 - 3.1. *Proces deinstitutionalizacije*
 - 3.2. *Socijalne usluge*
 - 3.3. *Podizanje svijesti zajednice*
4. KONZULTACIJE S PREDSTAVNICIMA KLJUČNIH SEKTORA/INSTITUCIJA
SKRBI I TRETMANA DJECE I MLADIH S PUP-OM
 - 4.1. *Rezultati konzultacija s predstavnicima ključnih sektora/institucija skrbi i
tretmana djece i mladih s pup-om*
5. KONZULTACIJE S DJECOM I MLADIMA S PUP-OM
 - 5.1. *Rezultati konzultacija s djecom i mladima s PUP-om*
6. ZAKLJUČAK

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

Legosi u centru - zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Grad Osijek

dom OSJEK

1. LEGOSI U CENTRU – ZAKRUŽENA PRIČA

U listopadu 2021. godine Centar za nestalu i zlostavljaju djeću je započeo s provedbom projekta „Legosi u centru – zaokružena priča!“ (UP.02.2.2.15.0047). Projekt je odobrilo Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u okviru otvorenog poziva „Unaprjeđenje postojećih i širenje usluga izvaninstitucionalne skrbi na području odabranih urbanih aglomeracija/područja Osijek, Pula, Rijeka, Slavonski Brod, Split, Zadar i Zagreb“ u sklopu Europskog socijalnog fonda, Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.“. Projekt se provodi u partnerstvu s Gradom Osijekom i Domom za odgoj djece i mladeži Osijek. Ukupna vrijednost projekta je 1.957.601,80 kn.

Svrha ovog projekta je širenje mreže socijalnih usluga na području Grada Osijeka - pokretanje socijalne usluge organiziranog stanovanja, proširenje kapaciteta poludnevnog boravka, nastavak multidisciplinarnog mobilnog tima te pružanje usluga psihosocijalne podrške djeci i mladima s problemima u ponašanju (PUP) i njihovim obiteljima. Projekt je usmjeren i na jačanje kapaciteta stručnjaka s UA Osijek koji rade sa spomenutom ciljanom skupinom, čime se doprinosi razvoju specifičnih znanja i vještina stručnjaka te unaprjeđenju kvalitete života ciljanih skupina. Projekt uključuje i analizu potreba, dostupnih programa i usluga te izradu preporuka za unaprjeđenje razvoja mreže socijalnih usluga na UA Osijek, kao i informiranje javnosti o izvaninstitucijskim oblicima skrbi za djecu i mlade s PUP-om. Osmišljen je na temelju dugogodišnjeg iskustva Centra za nestalu i zlostavljaju djeću (CNZD) i projektnih partnera u radu s djecom i mladima. Kroz znanstveno-istraživačke aktivnosti CNZD-a, dosadašnji stručni rad s više od 200 djece i mladih s PUP-om te aktualnu Strategiju UA Osijek, analizirani su problemi ciljane skupine i definirane potrebne socijalne usluge.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

2. PROBLEMI U PONAŠANJU

Pojam problema u ponašanju obuhvaća slojevit kontinuum fenomena koji se razlikuju prema obliku, intenzitetu, trajanju, uzroku, spolu, dobi, stupnju rizika i prognozi daljnjeg funkcioniranja djeteta ili mlade osobe. Istraživanja pokazuju da između 2% i 20% školske populacije ispoljava neki oblik problema u ponašanju. Osim što ometaju djetetov uspješan razvoj, ova ponašanja predstavljaju izazov i zajednici zbog čega djeca i mladi s PUP-om u svojoj socijalnoj sredini nerijetko nailaze na nerazumijevanje i stigmatizaciju. Prema Operativnom planu deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi, jedan od ciljeva je deinstitutionalizacija 40% djece i mladih s problemima u ponašanju, posebice na područjima na kojima izvaninstitucijske usluge nisu dostupne. Na području UA Osijek najveći broj djece i mladih gravitira prema Gradu Osijeku, no dostupne socijalne usluge nisu dostatne i odgovarajuće za sve potrebe ciljane skupine. Zbog specifičnog načina života kod djece i mladih s PUP-om zapažen je velik broj neopravdanih izostanaka s nastave, napuštanje osnovnoškolskog obrazovanja, loš SES, stihijsko provođenje slobodnog vremena, nezadovoljavanje osnovnih potreba djece te manjkava briga i nadzor roditelja, a sve navedeno predstavlja rizik za socijalnu isključenost. Dodatni faktori rizika za razvoj PUP-a su visoka stopa nezaposlenosti i siromaštva u OBŽ. Uzimajući u obzir uočene probleme u ponašanju koje djeca i mladi ispoljavaju, narušene obiteljske odnose, nizak SES, nedostatak sveobuhvatne i stručne pomoći koja bi bila dostupna i djeci i roditeljima, nedostatak programa koji bi im pružili konkretne vještine i alate, otpor prema ustanovama socijalne skrbi i osjećaj da „ne postoji“ mjesto na kojem su prihvaćeni i sigurni - CNZD ovim projektom želi razviti i unaprijediti usluge kako bi svakom korisniku omogućili okruženje za rast i razvoj. Projektom se doprinosi

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Grad Osijek

širenju mreže izvaninstitucijskih oblika skrbi za djecu i mlade u riziku i s PUP-om, prevenciji izdvajanja djece iz obitelji i lokalne zajednice, pružanju kvalitetne i sveobuhvatne usluge djeci i mladima u riziku i s PUP-om te unaprjeđenje njihove kvalitete života. Dostupna Strategija razvoja UA Osijek navodi da na ovom području postoji potreba za mobilnim timovima raznih vrsta, kvalitetnim prostorom za pružanje socijalnih usluga, dnevnom skrbi (dnevni i poludnevni boravci), stambenim prostorima za organizirano stanovanje te stručnim kadrom i specijaliziranim edukacijama postojećeg stručnog kadra. Sukladno svemu navedenom, kao i činjenici da je prema zadnjim dostupnim podacima CZSS Osijek u 2018. godini evidentirano čak 382 djece, mladih i mlađih punoljetnih osoba s PUP-om, predloženi projekt u potpunosti odgovara na potrebe UA Osijek.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

3. IZVANINSTITUCIJSKE SOCIJALNE USLUGE

3.1. Proces deinstytucionalizacije

Proces deinstytucionalizacije ranjivih skupina istaknut je kao prioritet u svim strateškim dokumentima Republike Hrvatske. Navedeni proces, s kojim se započelo devedesetih godina prošlog stoljeća i koji se odnosio na određene korisničke skupine (djeca i mlađe punoljetne osobe bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca i mlađe punoljetne osobe s problemima u ponašanju, odrasle osobe s invaliditetom), rezultirao je provedbom niza aktivnosti koje su uključivale izmjene zakonodavnog okvira u svrhu razvoja širokog spektra usluga, a u konačnici i donošenjem Plana deinstytucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi 2011.-2016. (2018.).

Planom deinstytucionalizacije su bili određeni ciljevi, kao i daljnje aktivnosti na tom području sa svrhom smanjenja ulazaka u institucije i povećanja izlazaka iz institucija u nove oblike skrbi (za djecu i mlađe punoljetne osobe bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mlađe punoljetne osobe s problemima u ponašanju te odrasle osobe s invaliditetom).

Proces deinstytucionalizacije je dugotrajan i složen proces koji ne znači samo „deinstytucionalizirati“ osobu u doslovnom smislu te riječi već osigurati sve pretpostavke potrebne za njezino uključivanje u život lokalne zajednice. Cjelovit proces deinstytucionalizacije je podijeljen u tri međusobno povezana usporedna procesa: 1. proces deinstytucionalizacije (izmještaja korisnika), 2. proces transformacije (smanjenje smještajnog kapaciteta ustanova) te 3. proces prevencije institucionalizacije (korisnika) i razvoj izvaninstitucionalnih usluga i službi podrške u zajednici.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Grad Osijek

3.2. Socijalne usluge

Zakon o socijalnoj skrbi definira socijalne usluge kao prava iz sustava socijalne skrbi (pružaju se u mreži (rješenje centra za socijalnu skrb o pravu na usluge) i izvan mreže (ugovor s korisnikom). Pružatelji su licencirani/upisani u tri evidencije pružatelja usluga koje vodi MDOMSP (podliježu inspekcijskom nadzoru) za pružanje sljedećih socijalnih usluga: savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija), boravak, smještaj, obiteljska medijacija i organizirano stanovanje. Od navedenih usluga izvaninstitucijskim se smatraju sljedeće usluge: savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija), boravak, obiteljska medijacija i organizirano stanovanje. Smještaj kao usluga skrbi izvan vlastite obitelji ostvaruje se kao institucijska skrb (dom, centar za pružanje usluga u zajednici (CPUZ), drugi pružatelj usluga) i izvaninstitucijska skrb u udomiteljskoj obitelji ili u obiteljskom domu. Osim navedenih socijalnih usluga, u skladu s posebnim propisima, ustanove socijalne skrbi i ostali pružatelji socijalnih usluga provode aktivnosti, mjere i programe namijenjene sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca i obitelji te poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici. U procesu deinstitucionalizacije iznimno važnu ulogu imaju centri za socijalnu skrb koji trebaju aktivno sudjelovati u pripremi korisnika i obitelji za povratak u obitelj ili pak upućivanje na izvaninstitucijske oblike smještaja. Njihova je uloga važna i iz perspektive preuzimanja aktivne uloge u prevenciji upućivanja novih korisnika na institucionalni smještaj. Centri za socijalnu skrb između ostalog pružaju i usluge usmjerene na brak, roditeljstvo, obiteljske i partnerske odnose, razvoj vještina kod djece i mladih, edukacije posvojitelja i udomitelja.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Grad Osijek

S obzirom na formalno pravni status, socijalne usluge mogu pružati ustanove socijalne skrbi (centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, centar za pomoć u kući), druge pravne osobe (udruge, vjerske zajednice, obrtnici), fizičke osobe koje obavljaju profesionalnu djelatnost (pretežno u obiteljskom domu), te udomiteljske obitelji. Trenutačno u Hrvatskoj uz 3.024 udomiteljske obitelji djeluje 481 drugih pružatelja usluga socijalne skrbi (domova socijalne skrbi, centara za pružanje usluga u zajednici te drugih pravnih i fizičkih osoba).

3.3. Podizanje svijesti zajednice

Vezano uz proces deinstitutionalizacije, lokalna zajednica još uvijek nije dovoljno osviještena i senzibilizirana za prihvatanje deinstitutionaliziranih korisnika u život zajednice kao punopravnih članova zajednice. Zbog navedenog, daljnji rad na podizanju svijesti šire javnosti putem medijskih i javnih kampanja je prijeko potreban, kao jedan od preduvjeta za puni uspjeh procesa deinstitutionalizacije. Također, dio stručnjaka koji su zaposleni u ustanovama nisu dovoljno osviješteni o prednostima života u zajednici i pružanju skrbi u zajednici te institucijsku skrb i dalje smatraju jedinim oblikom skrbi za pripadnike ranjivih skupina.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

4. KONZULTACIJE S PREDSTAVNICIMA KLJUČNIH SEKTORA/INSTITUCIJA SKRBI I TRETMANA DJECE I MLADIH S PUP-OM

U okviru prve faze provele su se individualne konzultacije s predstavnicima ključnih sektora/institucija skrbi i tretmana djece i mladih s problemima u ponašanju na području UA Osijek. U individualne konzultacije su bile uključene predstavnice sljedećih institucija: Ureda Pravobraniteljice za djecu RH, ured Osijek (viša stručna savjetnica Sanja Vladović), Općinskog državnog odvjetništva u Osijeku (stručna suradnica Mila Čališ), Općinskog suda u Osijeku (viša stručna savjetnica Ksenija Farkaš), Centar za socijalnu skrb Osijek (Ružica Korov, socijalna pedagoginja), Obrtnička škola Osijek (Tajana Šarić, socijalna pedagoginja). 4

Kroz konzultacije s predstavnicama ključnih institucija diskutiralo se o sljedećim pitanjima:

- *Koji su općenito problemi djece i mladih u današnje vrijeme na području na području UA Osijek?*
- *Koji su specifični problemi djece i mladih s problemima u ponašanju na području UA Osijek?*
- *Koje su specifične potrebe djece i mladih s problemima u ponašanju na području UA Osijek?*
- *Koje su sve dostupne usluge/ programi za djecu i mlade s problemima u ponašanju na području Osijeka? Ima li tih usluga/ programa dovoljno? Čega konkretno nedostaje?*

Legosi u centru- zaokružena priča!

- Što stručnjakinje predlaću u smislu razvoja novih usluga i programa za djecu i mlade s problemima u ponašanju? Kakve su usluge/ programi potrebni, što djeci (ali i njihovim obiteljima) specifično treba? Tko bi trebao provoditi/ nuditi ovakve usluge i tretmane? Koja sva područja rada s djecom i mladima bi usluge/ programi trebali pokrivati? Bi li djeca i mladi mogli/ trebali više i aktivnije sudjelovati u kreiranju i provedbi ovakvih usluga/ programa?
- Koje su kompetencije stručnjaka koji rade s djecom i mladima s problemima u ponašanju na području UA Osijek? Jesu li kompetencije stručnjaka dostatne s obzirom na razini rizičnosti i potreba djece i mladih? U kojem području razvoja, unapređenja kompetencija stručnjacima treba dodatna edukacija/ vođenje/ podrška?
- Koje su ključne organizacije (ustanove, udruge i sl.) u kojima se specifično provode mjere namijenjene mladim počiniteljima kaznenih djela na području UA Osijek?

4.1. Rezultati konzultacija s predstavnicima ključnih sektora/institucija skrbi i tretmana djece i mladih s pup-om

a) Koji su općenito problemi djece i mladih u današnje vrijeme na području na području UA Osijek?

Problemi s kojima se djeca i mladi u današnje vrijeme susreću na području Urbane Aglomeracije Osijek su raznoliki i kompleksni. Prvi set problema odnosi se na kaznena djela i delikventno ponašanje koje uključuje imovinske delikte, zloupotrebu droga, te delikte seksualne prirode, posebice one koji se odvijaju online. Iako su imovinski delikti u opadanju,

Legosi u centru- zaokružena priča!

oni su i dalje prisutni među romskom populacijom. Izražen je problem dijeljenja seksualno eksplicitnog sadržaja na internetu, što često rezultira međusobnim ucjenjivanjem ili širenjem sadržaja s ciljem nanošenja štete pojedincima.

Povećana je nepovezanost mladih s njihovim obiteljima, a emocionalni i psihički problemi sve su izraženiji, posebno kada se kombiniraju s problemima u ponašanju. Zakonodavstvo, poput Zakona o sudovima za mladež, često ne naglašava ove probleme dovoljno, te se više fokusira na ponašanje nego na emocionalnu i psihičku komponentu. Mnogi mladi ljudi s problemima u ponašanju u nekom su trenutku bili uključeni u psihijatrijski tretman, a rad s obiteljima i roditeljima često je zanemaren, iako je ključan za njihov tretman i rehabilitaciju.

Ustanove za mladež koje se bave počiniteljima kaznenih djela sve češće koriste maloljetničke zatvore i odgojne ustanove umjesto alternativnih opcija poput pojačane brige i nadzora ili humanitarnog rada, što je posljedica neuspješne deinstitucionalizacije koja je dovela do smanjenja broja stručnjaka i kapaciteta ustanova.

Osim ovih ozbiljnih problema, mladi se suočavaju i s impulzivnim ponašanjem, nedostatkom kontrole nad vlastitim postupcima, prekomjernom uporabom društvenih mreža, napuštanjem obrazovnog sustava i nedostatkom fizičke aktivnosti. Socijalizacija koja se sve više odvija online dovodi do problema u stvarnim socijalnim interakcijama i nasilja na internetu, uključujući cyberbullying i razne oblike seksualnih devijacija.

Roditelji često prezaštitnički pristupaju odgoju djece, što ih sprječava u stjecanju potrebnih iskustava. Također, djeca i mladi lako dolaze do izvora ovisnosti, a problemi kao što su nasilje, uznemiravanje i prijetnje sve su češći među njima. Dječje druženje u kvartovima često dovodi

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

do negativne vršnjačke selekcije i neprihvatljivih ponašanja. Postoji i nedostatak organiziranih boravaka i aktivnosti kojima bi se strukturiralo slobodno vrijeme mladih.

Nadalje, problemi kao što su otuđenost, vršnjačko nasilje, te socijalna i ekonomska izolacija, posebno su izraženi među obiteljima nižeg socioekonomskog statusa, što ih stavlja u rizičnu skupinu za razvoj problema u ponašanju. Geografska izolacija dodatno otežava pristup centrima i uslugama koje se nude u samom Osijeku, stvarajući prepreku za one koji žive u okolnim mjestima.

b) Koji su specifični problemi djece i mladih s problemima u ponašanju na području UA Osijek?

Specifični problemi s kojima se suočavaju djeca i mladi s problemima u ponašanju na području Urbane Aglomeracije Osijek su višeslojni i uključuju kako ponašajne tako i socijalno-emocionalne izazove. Delinkventno ponašanje uključuje imovinske delikte, koji su iako u opadanju još uvijek prisutni, posebice u romskoj populaciji, zloupotrebu droga i seksualne delikte koji se najčešće događaju online. Ovaj posljednji problem posebno je zabrinjavajući jer uključuje dijeljenje seksualno eksplicitnog sadržaja na internetu, koji se potom koristi za ucjene ili se širi dalje s ciljem štetnog utjecaja na pojedinca.

Socijalna i emocionalna nepovezanost s obiteljima je izražena, što zajedno s emotivnim i psihičkim problemima dovodi do složenih izazova u ponašanju. Zakonodavni okvir, kao što je Zakon o sudovima za mladež, često ne prepoznaje u potpunosti ove aspekte, već se usredotočuje na ponašanje, ne uzimajući u obzir emocionalne i psihičke probleme koji se mogu ispreplesti s delinkventnim ponašanjem. Osim toga, velik broj mladih s problemima u ponašanju bio je uključen u neki oblik psihijatrijskog tretmana, što ukazuje na potrebu za sveobuhvatnijim pristupom u tretmanu, uključujući rad s obiteljima.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Dodatno, postoji problem nedovoljno razvijene socijalne inteligencije i poteškoća u adaptaciji na strukture kao što su obrazovni sustav i društvene norme. Mnoga od ove djece teško se uklapaju u grupe ili prihvaćaju granice koje im društvo nameće. Pojavljuje se i fenomen "provocirajućih žrtava" gdje mladi putem društvenih mreža postanu inicijatori problema, a zatim žrtve nasilja. Socijalna i materijalna nejednakost među mladima, posebno među djevojčicama, dovodi do dinamike koja neke ostavlja kao žrtve ismijavanja i zlostavljanja. Seksualizirano ponašanje je prisutno kao dio težnje za preuranjenim odrastanjem, a međusobni odnosi su površni i često se temelje na brzim i laganijim putovima do ciljeva, bez stvarne volje za ulaganjem truda.

Problemi sa strukturiranjem slobodnog vremena dovode do negativne vršnjačke selekcije, gdje se djeca s problemima u ponašanju grupiraju s drugom djecom sličnih problema, često dovodeći do delinkventnih aktivnosti. Primjećuje se i trend nasilja na internetu, uključujući cyberbullying i širenje pornografskog sadržaja. Sudovi često upućuju djecu na organizirane boravke, ali takvih mjesta je malo, a djeca mlađa od 14 godina ne tretiraju se kao kazneno odgovorna.

Sve to je odraz šireg problema u zajednici gdje primarna obitelj često ne uspijeva pružiti adekvatnu podršku i vodstvo, što dovodi do zanemarenosti i zapuštenosti, te osjećaja izolacije i neuklapanja u školski sustav i društvo općenito. Osim toga, postoje izazovi povezani s identifikacijom i mentalnim zdravljem, gdje mladi često zaziru od traženja pomoći zbog stigme vezane uz posjete psihologu ili psihijatru. Osim toga, u trogodišnjim strukovnim školama primjećuje se velik broj djece s problemima u ponašanju, gdje nedostaje vodstvo, a socijalne interakcije i formiranje kvalitetnih prijateljskih odnosa predstavljaju veliki izazov.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

c) Koje su specifične potrebe djece i mladih s problemima u ponašanju na području UA Osijek?

Specifične potrebe djece i mladih s problemima u ponašanju na području Urbane Aglomeracije Osijek su višedimenzionalne i zahtijevaju sveobuhvatnu podršku iz različitih sektora. Prije svega, mladi trebaju bolju umreženost svih resora koji se bave njihovom problematikom, uključujući obrazovne, socijalne, zdravstvene i pravosudne institucije.

Postoji izrazita potreba za redovitim radom s roditeljima i obiteljima, kako bi se problemi mladih sveobuhvatno adresirali i efikasnije rješavali. Djeca i mladi s problemima u ponašanju izražavaju potrebu za prihvaćanjem i osjećajem pripadnosti, kao i za vremenom i prostorom gdje se mogu posvetiti samospoznaji i osobnom razvoju.

Potrebno je osigurati kvalificirano i kompetentno stručno osoblje koje će kontinuirano raditi s mladima, pružajući im podršku i usmjeravanje. Također, neophodno je povećati broj stručnjaka, poput psihologa, socijalnih radnika i pedagoga, kako bi mladi imali dostupne osobe s kojima mogu otvoreno razgovarati i koje mogu konstruktivno raditi na njihovim problemima.

Mladi s problemima u ponašanju trebaju se osjećati poželjno i korisno, te je ključno raditi na njihovoj integraciji u zajednicu od najranije dobi. To uključuje pružanje ranije dijagnostike i intervencija koje će pomoći u prilagodbi na društvene norme i smanjiti vjerojatnost počinjanja kaznenih djela.

Da bi se osigurala njihova dobra integracija, potrebno je implementirati savjetodavni rad, radionice, preventivne programe, te edukaciju o prepoznavanju i izražavanju emocija, efektivnoj komunikaciji, zdravim granicama i strukturiranju vremena. Također, važno je

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Grad Osijek

razbijanje predrasuda vezanih za traženje psihološke pomoći i naglašavanje važnosti brige za mentalno zdravlje.

Kako bi se te potrebe zadovoljile, neophodna je dosljednost u pružanju usluga i struktura u svakodnevnom životu djece i mladih, što će im pomoći da se razvijaju u smjeru pozitivnog i konstruktivnog ponašanja.

d) Koje su sve dostupne usluge/ programi za djecu i mlade s problemima u ponašanju na području Osijeka? Ima li tih usluga/ programa dovoljno? Čega konkretno nedostaje?

Na području Osijeka dostupne usluge i programi za djecu i mlade s problemima u ponašanju uključuju raznovrsne oblike podrške koje pružaju Centar za nestalu i zlostavljaju djeću, udruga Mogu, obiteljska savjetovališta, usluge koje nude Breza i Dokkica, Centar za prevenciju i liječenje ovisnosti, te izvansudske nagodbe i programi vezani za izvršenje humanitarnog rada. Ove usluge obuhvaćaju širok spektar potpora, od savjetovanja i terapije do praktičnih aktivnosti i edukativnih programa.

Međutim, prema izloženom, postoji konsenzus da tih usluga i programa nije dovoljno za adekvatno rješavanje problema s kojima se suočavaju mladi. Postoji potreba za sustavnijim i specijaliziranim programima koji bi bili usmjereni isključivo na djecu i mlade s problemima u ponašanju. Stručnjacima koji rade s ovom populacijom nedostaju izdržljivost i resursi potrebni za kontinuirani rad, koji bi bio neophodan kako bi se pomoglo mladima u promjeni ponašanja.

Konkretno, nedostaju programi koji bi obuhvatili radnu terapiju u smislu strukturiranog učenja novih vještina, kao što je rad s drvetom ili drugim praktičnim zanimanjima. Primjećuje se da bi takvi oblici terapije bili korisni, s obzirom na to da mnogi mladi nisu skloni akademskom

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Grad Osijek

obrazovanju, ali su zainteresirani i sposobni za praktičan rad. Stoga, osim tradicionalnih oblika terapije i savjetovanja, potrebno je razviti programe koji će poticati razvoj praktičnih vještina i radnih navika.

Sudski postupci se izbjegavaju kada je to moguće, s ciljem da se veći broj slučajeva riješi izvan sudskog sistema, što je pozitivan pristup u prevenciji eskalacije delinkventnog ponašanja. Međutim, za takav pristup potrebno je jačanje postojećih i razvoj novih izvaninstitucionalnih usluga.

Ukupno gledano, postoji potreba za razvojem sveobuhvatnijeg i integriranijeg sistema podrške koji bi uključivao intenzivniju suradnju između škola, socijalnih službi, zdravstvenih ustanova i pravosudnih tijela, kako bi se osiguralo da se djeca i mladi s problemima u ponašanju ne osjećaju marginalizirano i da imaju pristup svim potrebnim resursima za svoj razvoj.

e) Što stručnjakinje predlažu u smislu razvoja novih usluga i programa za djecu i mlade s problemima u ponašanju? Kakve su usluge/ programi potrebni, što djeci (ali i njihovim obiteljima) specifično treba? Tko bi trebao provoditi/ nuditi ovakve usluge i tretmane? Koja sva područja rada s djecom i mladima bi usluge/ programi trebali pokrivati? Bi li djeca i mladi mogli/ trebali više i aktivnije sudjelovati u kreiranju i provedbi ovakvih usluga/ programa?

Stručnjakinje na području Urbane Aglomeracije Osijek predlažu razvoj novih usluga i programa koji bi bili prilagođeni specifičnim potrebama djece i mladih s problemima u ponašanju. Naglašava se potreba za razvojem specijaliziranog udomiteljstva, kao i kampova i boravaka u prirodi gdje bi mladi kroz stručno vođenje mogli usmjeravati svoju energiju na produktivne

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

aktivnosti. Ovakvi programi bi podupirali razvoj empatije, osjećaja pripadnosti i zajedništva, koji su često deficitarni kod ove populacije.

Potrebni su raznoliki kreativni sadržaji koji uključuju obrazovne, kulturne i sportske aktivnosti, a koji bi okupljali djecu i mlade te im pomagali u stvaranju osjećaja pripadnosti i zajedništva. Naglašava se važnost programa usmjerenih na izgradnju empatije i socijalne inteligencije, kao i učenje prikladnih načina komunikacije i socijalnih interakcija.

Stručnjaci iz područja psihologije, socijalnog rada i socijalne pedagogije identificirani su kao ključni pružatelji ovih usluga. Oni bi trebali provoditi aktivnosti koje su usmjerene na razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina, kao i na podizanje svijesti o vlastitom tijelu i osjećajima.

Programi bi trebali biti usmjereni na strukturirano provođenje slobodnog vremena s jasno definiranim granicama i posljedicama za određena ponašanja. Nagrade i posljedice trebale bi biti izravno povezane s područjem u kojem je pravilo ispoštovano ili prekršeno.

Također se prepoznaje potreba za fizičkim radom kao oblikom radne terapije, gdje bi mladi mogli učiti nove vještine i primjenjivati ih u praktičnom kontekstu. Uvođenje radnih terapija koje obuhvaćaju fizički rad, poput rada s drvetom ili drugim materijalima, moglo bi imati terapijski učinak te potaknuti osjećaj postignuća i samopouzdanja.

Ističe se važnost uključivanja djece i mladih u kreiranje i provedbu usluga i programa. Njihov glas i prijedlozi mogu pomoći u kreiranju relevantnih i privlačnih aktivnosti te povećati njihovo zanimanje i angažman u sudjelovanju. Kada su mladi dio procesa dizajniranja programa, vjerojatnije je da će ti programi odgovarati njihovim stvarnim potrebama i interesima.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Ukratko, potrebno je razvijati i provoditi usluge koje su višedimenzionalne, integrativne i koje potiču aktivno sudjelovanje mladih, a sve s ciljem unaprjeđenja njihovih životnih vještina, socijalne integracije i općenito kvalitete života mladih s problemima u ponašanju.

f) Koje su kompetencije stručnjaka koji rade s djecom i mladima s problemima u ponašanju na području UA Osijek? Jesu li kompetencije stručnjaka dostatne s obzirom na razini rizičnosti i potreba djece i mladih? U kojem području razvoja, unapređenja kompetencija stručnjacima treba dodatna edukacija/vođenje/podrška?

Na području Urbane Aglomeracije Osijek, kompetencije stručnjaka koji rade s djecom i mladima s problemima u ponašanju prepoznate su kao nedostatne, ne toliko zbog nedostatka znanja ili sposobnosti odrađivanja posla, već zbog manjka stručnog kadra. Ova situacija ukazuje na to da postoji jaz između potreba mladih i sposobnosti sistema da odgovori na te potrebe s dostupnim resursima.

Kompetencije koje su potrebne stručnjacima uključuju, ali nisu ograničene na, empatiju, stručnost, specifična znanja i vještine koje se dobivaju kroz obrazovanje u pomagačkim profesijama, kao što su psihologija, socijalna pedagogija i socijalni rad. Naglašava se važnost kontinuirane edukacije i usavršavanja, kao i sposobnost prilagodbe novim izazovima i promjenama u interesima mladih.

Područja u kojima stručnjacima treba dodatna edukacija i podrška obuhvaćaju razvoj komunikacijskih vještina, poznavanje sustava, zakona, pravilnika i strukture, kao i pristupa odgoju koji uključuje postavljanje jasnih granica i dosljednost u njihovom provođenju. Posebno se ističe potreba za razumijevanjem osobnih vrijednosti odgoja i za poznavanjem načina na koji se uspostavljaju i održavaju granice i dosljednost u radu s djecom i mladima.

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

Stručnjaci bi trebali biti sposobni razumjeti da ponašanje djeteta nije nužno usmjereno prema njima osobno, te da dosljednost u pristupu i ne posustajanje pred repetitivnim izazovima predstavljaju ključne komponente u radu s ovom populacijom. Dodatno, potrebno je osigurati da se kroz selekcijske procese provjeravaju praktične kompetencije, a ne samo teoretsko znanje.

Konačno, kompetencije stručnjaka trebaju biti prilagođene i vođene prema specifičnim potrebama djece i mladih s problemima u ponašanju, gdje se treba staviti jednak naglasak i na žrtvu i na počinitelja, kako bi se osigurala kvalitetna i brza pomoć i podrška.

g) Koje su ključne organizacije (ustanove, udruge i sl.) u kojima se specifično provode mjere namijenjene mladim počiniteljima kaznenih djela na području UA Osijek?

Ključne organizacije prepoznate od stručnjaka u kojima se provode mjere namijenjene mladim počiniteljima kaznenih djela na području UA Osijek su:

Centar za nestalu i zlostavljaju djeću – koji provodi izvaninstitucionalne usluge usmjerene na podršku djeci i mladima s problemima u ponašanju.

Udruga Mogu – koja provodi rad za opće dobro i humanitarni rad, sudjelujući u procesu resocijalizacije i rehabilitacije mladih počinitelja.

Centar za prevenciju bolesti i ovisnosti – koji djeluje u okviru Zavoda za mentalno zdravlje i nudi savjetodavni rad, usmjeren na prevenciju ovisnosti i drugih oblika rizičnog ponašanja.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Grad Osijek

Centar za socijalnu skrb – koji ima ulogu u provođenju različitih mjera i programa socijalne skrbi, kao i u procjeni i upućivanju mladih počinitelja na odgovarajuće tretmane.

Dom za odgoj djece i mladeži Osijek – ustanova koja pruža smještaj i odgojne mjere za djecu i mladež.

Udruga Breza – sudjeluje u pružanju usluga za mlade počinitelje, iako nije eksplicitno navedeno u kontekstu kaznenih mjera.

Osim navedenih, suradnja se odvija i s drugim ustanovama i organizacijama kao što su:

- Dokkica
- Centar tehnika (Dom tehnike)
- Crveni Križ i Caritas
- Dom umirovljenika i Pučka kuhinja
- Udruga za zaštitu životinja

Državne institucije sklapaju ugovore s navedenim udrugama i organizacijama, omogućujući strukturiran i nadziran način izvršenja mjera namijenjenih mladim počiniteljima. Osim provedbe kaznenih mjera, važan aspekt rada ovih organizacija je prevencija i edukacija, kao i pružanje podrške u resocijalizaciji i integraciji mladih u društvo.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

5. KONZULTACIJE S DJECOM I MLADIMA S PUP-OM

Konzultacije s djecom i mladima temelje se na načelu aktivne participacije djece i mladih sukladno članku 12. Konvencije o pravima djeteta, kao i na načelima hrvatskog zakonodavstva koja nalažu i promiču aktivnu dječju participaciju. U konzultacijama su se slijedila načela i preporuke iz Smjernica za sudjelovanje djece i mladih u savjetodavnim tijelima, radnim grupama i na sastancima (Ured UNICEF-a za Hrvatsku, 2021), pri čemu se posebna pažnja posvetila kreiranju interaktivnog i dinamičnog modela rada koji odgovara potrebama djece.

Konzultacije s djecom i mladima provele su se u okviru poludnevnog boravka namijenjenog djeci i mladima s problemima u ponašanju, koje organizira Centar za nestalu i zlostavljaju djeću. U prvom, radnom dijelu događanja, provele su se konzultacije s djecom i mladima, a u drugom dijelu za djecu i mlade su organizirane interaktivne radionice različitog sadržaja. Osim provođenja konzultacija, cilj ovog događanja bio je i druženje te osnaživanje djece i mladih s problemima u ponašanju, korisnika različitih socijalnih usluga na području UA Osijek.

U konzultacije su se uključile sljedeće skupine djece i mladih s problemima u ponašanju, poštujući načela različitosti (u odnosu na razinu rizičnosti i potreba, dobi, spola i drugih kulturoloških obilježja djece kao što su etnička pripadnost, mjesto stanovanja itd.):

- Djeca i mladi korisnici izvaninstitucijskih usluga/ programa prevencije problema u ponašanju pri udrugama civilnog sektora u UA Osijek.
- Djeca i mladi korisnici izvaninstitucijskih usluga pri Centru za socijalnu skrb Osijek

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Grad Osijek

- Djeca i mladih korisnici usluge smještaja u Centru za usluge u zajednici Klasje
- Djeca i mladih korisnici usluge poludnevnog boravka pri Centru za nestalu i zlostavljaju djecu Osijek
- Djeca i mladi korisnici usluge smještaja u Domu za odgoj djece i mladeži u Osijeku

Konzultacije su se provodile paralelno u interaktivnim radionicama koje su vodile stručnjakinje i volonteri iz Centra za nestalu i zlostavljaju djecu u Osijeku. Na konzultacijama s djecom i mladima raspravljalo se o 5 ključnih tema:

1. *Koji su općenito problemi djece i mladih u današnje vrijeme, na području Hrvatske i na području Osijeka?*
2. *Koji su specifični problemi djece i mladih koji se nalaze u njihovim specifičnim životnim situacijama?*
3. *Koje su specifične potrebe djece i mladih s problemima u ponašanju (specifično u odnosu na grupu/ Zustanovu iz koje djeca i mladih dolaze)? Razlikuju li se te potrebe od potreba djece koja nisu uključena u ove usluge? Ako DA- u čemu je razlika? Ima li nekih potreba specifičnih za djecu i mlade s problemima u ponašanju?*
4. *Koje su sve dostupne usluge/ programi za djecu i mlade s problemima u ponašanju na području Osijeka? Ima li tih usluga/ programa dovoljno? Čega konkretno nedostaje?*

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Grad Osijek

5. Što djeca i mladi predlažu u smislu razvoja novih usluga i programa za djecu i mlade s problemima u ponašanju? Kakve su usluge/ programi potrebni, što njima (ali i njihovim obiteljima) specifično treba? Tko bi trebao provoditi/ nuditi ovakve usluge i tretmane? Koja sva područja rada s djecom i mladima bi usluge/ programi trebali pokrivati? Bi li djeca i mladi mogli/ trebali više i aktivnije sudjelovati u kreiranju i provedbi ovakvih usluga/ programa?

Tijekom konzultacija s djecom i mladima vodile su se bilješke koje su se kasnije analizirale. Temeljem detaljnog prikupljanja bilješki izradila se analiza potreba.

5.1. Rezultati konzultacija s djecom i mladima s PUP-om

Konzultacije s djecom i mladima s problemima u ponašanju su provedene u tri organizacije – u Centru za nestalu i zlostavljaju djeću s korisnicima poludnevnog boravka (18 korisnika), Centru za pružanje usluga u zajednici Klasje Osijek (16 korisnika) te Domu za odgoj djece i mladeži Osijek (14 korisnika).

Rezultati konzultacija o pitanjima koja su obuhvaćala opće probleme djece i mladih, specifične izazove onih koji se nalaze u institucionalnoj skrbi te potrebe djece i mladih s problemima u ponašanju na području Osijeka daju nam uvid u ključne aspekte koji se tiču ove važne populacije. Općeniti problemi djece i mladih, kako je istaknuto u konzultacijama, često se manifestiraju kroz konfliktnu dinamiku u odnosima s vršnjacima i autoritativnim figurama poput roditelja i učitelja, nedostatak slobodnog vremena zbog brojnih obveza iz škole i drugih područja također se često navodi kao izazov.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Kada govorimo o djeci i mladima u institucionalnoj skrbi, specifični problemi uključuju manjak privatnosti, nedostatak roditeljske pažnje, nezadovoljstvo hranom, visinu džeparca, ograničeno slobodno vrijeme te pravila koja ne odgovaraju njihovim potrebama. Očita je potreba za više individualiziranih i fleksibilnih pristupa kako bi se adresirali njihovi specifični izazovi. Što se tiče djece i mladih s problemima u ponašanju, njihove potrebe uključuju bolju hranu, veći prostor, više slobodnog vremena i druženja s vršnjacima te blaža pravila. Osim toga, potrebna im je i psihološka podrška te savjetovanje kako bi se nosili s izazovima svojih ponašanja.

Na području Osijeka postoje određene usluge i programi, poput Doma za odgoj djece i mladeži te raznih udruga civilnog sektora, uključujući i Centar. No, u konzultacijama se često iznosi potreba za jačom prevencijom i podrškom kako bi se izbjeglo ponašanje koje dovodi do institucionalne skrbi. Djeca i mladi predlažu više strukturiranih aktivnosti koje će odgovarati njihovim interesima, uključujući sportske aktivnosti, kreativne radionice, društvene igre i neformalno druženje s vršnjacima. Također, ističu važnost više aktivnosti na otvorenom prostoru i naglašavaju potrebu za većim sudjelovanjem u donošenju odluka koje ih se tiču.

Rezultati konzultacija pružaju vrijedne uvide u potrebe i izazove djece i mladih na području Osijeka te naglašavaju važnost prilagodbe usluga i programa kako bi se bolje odgovorilo na njihove specifične potrebe i omogućila njihova aktivnija uloga u kreiranju i provedbi programa.

Nadalje, mladi se suočavaju s brojnim izazovima u suvremenom društvu. Problemi s kojima se suočavaju često se ogledaju u njihovim odnosima s vršnjacima, gdje prevladavaju konflikti i nekvalitetni međuvršnjački odnosi. Također, školski pritisak i obveze često oduzimaju veći dio njihovog slobodnog vremena, čime se uskraćuju za strukturirane aktivnosti koje bi im omogućile kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

Legosi u centru- zaokružena priča!

Iako se ovi problemi čine razvojno očekivanim, važno je uzeti u obzir da se današnji mladi suočavaju s jedinstvenim izazovima povezanim s digitalnim svijetom. Većina njih svakodnevno koristi računalne uređaje i mobilne telefone, što stvara nove aspekte u njihovom socijalnom razvoju i komunikaciji.

Mladi koji se nalaze u izvaninstitucionalnoj skrbi naglašavaju potrebu za većim dijelom slobodnog vremena i strukturiranim aktivnostima kako bi se bolje prilagodili svojoj životnoj situaciji. Svakodnevni dolasci u poludnevne boravke predstavljaju dodatni izazov i često ih doživljavaju kao ograničavajući faktor. Ovi mladi izražavaju želju za većom fleksibilnošću u rasporedu i više vremena koje mogu provesti na način koji odgovara njihovim interesima i potrebama. Strukturirane aktivnosti poput sportskih programa, kreativnih radionica i društvenih igara smatraju važnima kako bi obogatile njihovo iskustvo i omogućile bolje upravljanje slobodnim vremenom.

Mladi sami predlažu rješenja koja bi ih bolje podržala. Oni traže strukturirane aktivnosti koje uzimaju u obzir njihove individualne interese, uključujući sportske aktivnosti, kreativne radionice i društvene igre. Također, žele više vremena provoditi na otvorenom prostoru i imati veću ulogu u donošenju odluka koje ih se tiču. Neki čak predlažu individualne mentore koji bi im pružili podršku i razgovor. Sveukupno, rezultati konzultacija ukazuju na potrebu za prilagođenim programima i uslugama koji će uzeti u obzir specifične potrebe djece i mladih u različitim situacijama. Osim toga, naglašava se važnost uključivanja mladih u kreiranje i provedbu tih programa kako bi se osigurala njihova veća zadovoljstvo i usklađenost s njihovim potrebama.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

**Legosi u centru-
zaokružena priča!**

6. ZAKLJUČAK

Analiza potreba djece i mladih s problemima u ponašanju na području pružanja izvaninstitucijskih socijalnih usluga na području Urbane Aglomeracije Osijek otkriva kompleksan skup izazova koji zahtijeva sveobuhvatne, prilagodljive i integrirane pristupe. Mladi se suočavaju s problemima koji se kreću od delinkventnog ponašanja, preko emocionalnih i psihičkih izazova, do socijalne izolacije i nedostatka strukturiranog slobodnog vremena.

Postoji jasna potreba za boljom umreženošću resursa, kao i za povećanjem broja i kvalitete stručnih kadrova koji će raditi s mladima. Programi bi trebali biti raznoliki i prilagođeni individualnim potrebama djece i mladih, promičući empatiju, socijalnu inteligenciju, pravilnu komunikaciju i međuljudske interakcije. Istaknuta je važnost kreativnih, obrazovnih i sportskih aktivnosti koje bi pridonijele osjećaju pripadnosti i zajedništva.

Stručnjaci koji rade s ovom populacijom trebaju kontinuiranu edukaciju kako bi bili usklađeni s promjenjivim potrebama mladih, a važno je i da su dostupni psiholozi, socijalni pedagozi i socijalni radnici koji mogu pružiti profesionalnu i brzu podršku. Naglašava se potreba za pristupima koji uključuju postavljanje jasnih granica i dosljednost u njihovom provođenju.

Mladi su jasno izrazili želju za aktivnijim sudjelovanjem u kreiranju i provedbi programa koji ih se tiču. Prijedlozi poput kampova, kreativnih radionica i sportskih aktivnosti pokazuju da djeca i mladi žele programe koji odgovaraju njihovim interesima i omogućuju im konstruktivno

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djecu.

Legosi u centru- zaokružena priča!

korištenje slobodnog vremena. Također, izražena je potreba za jačom podrškom u obliku savjetovanja i psihološke pomoći.

Zaključno, analiza ukazuje na potrebu za razvojem kvalitetnijih i dostupnijih izvaninstitucijskih usluga koje će biti odgovor na specifične potrebe mladih s problemima u ponašanju. Za postizanje tog cilja ključno je intersektorsko povezivanje, inovativni programi prilagođeni mladima te aktivno uključivanje samih mladih u procese koji utječu na njihove živote.

Analizu izradila

Marijana Hinek, mag. psych.

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Centra za nestalu i zlostavljaju djeću.